

Treasurystatuut Gemeente Deventer

gebeld met Gejo 11-4-2012
dit is meest actuele versie.
De versie is actueel volgens
treasurer

Referentie: Eenheid BV,
Team Planning & Control

Datum: oktober 2009

Inhoud

Inleiding.....	3
1. Algemene uitgangspunten.....	4
2. Treasuryorganisatie & -besluitvorming.....	5
2.1 Administratieve organisatie / interne controle.....	5
2.2 Verantwoordelijkheden en bevoegdheden	6
2.3 Informatieverschaffing	9
3. Financien.....	10
3.1. Definitie.....	10
3.2. Doelstelling	10
3.3. Randvoorwaarden	10
4. Beleggen	11
4.1. Definitie.....	11
4.2. Doelstellingen.....	11
4.3. Randvoorwaarden	11
5. Rentemanagement.....	13
5.1. Definitie.....	13
5.2. Doelstelling	13
5.3. Randvoorwaarden	13
6. Liquiditeitenbeheer	15
6.1. Definitie	15
6.2. Doelstelling	15
6.3. Randvoorwaarden	15
7. Financiële logistiek.....	17
7.1. Definitie.....	17
7.2. Doelstelling	17
7.3. Randvoorwaarden	17
Bijlage 1: Mandatenlijst 2009.....	18
Bijlage 2: Begrippenkader.....	21

Inleiding

Het *treasurystatuut* geldt als een gedragscode als het gaat om het nemen van beslissingen op het gebied van financiering, beleggen, rentemanagement, liquiditeitenbeheer en de financiële logistiek.

De contouren waarbinnen besluiten worden genomen op het gebied van treasury zijn vastgelegd in dit treasurystatuut.

Het treasurybeleid van de Gemeente Deventer kent de volgende doelstellingen

- het waarborgen van een blijvende toegang tot de kapitaalmarkt
- het beheersen van financiële risico's (renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's)
- het realiseren van zo laag mogelijke kosten (rente, provisies en kosten van het betalingsverkeer) en het zekerstellen van voldoende liquiditeit.

Treasurymanagement is een proces. Het gaat er om:

- tekorten of overschotten in de financiering te kennen, te kwantificeren en in de gewenste richting te dirigeren;
- (financiële) risico's te identificeren, te kwantificeren en in de gewenste richting te dirigeren;
- de kosten van de financiering en het financiële beheer en verkeer te beperken.

Het treasuryproces geeft invulling en uitvoering aan de volgende treasurytaken:

- Financieren
- Beleggen
- Rentemanagement
- Liquiditeitenbeheer
- Financiële logistiek

Het statuut wordt jaarlijks getoetst aan de actualiteit en, indien nodig, gewijzigd.

Dit statuut treedt in werking met ingang van de dag volgend op de vaststelling van dit statuut door de gemeenteraad van Deventer.

De financieringsparagraaf in de begroting geeft de beleidsplannen voor de treasury voor het eerstkomende jaar weer en zo mogelijk voor de komende jaren. Het bevat onder meer gegevens over de algemene ontwikkelingen en de concrete beleidsplannen binnen de kaders van het statuut. Uit de toelichting moet blijken dat de plannen binnen de kaders van de wet- en regelgeving en het treasurystatuut blijven.

In de financieringsparagraaf in het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid.

Leestip:

De in dit statuut opgenomen schuin gedrukte woorden geven aan dat deze woorden of begrippen nader zijn toegelicht in het begrippenkader in de bijlage.

1. Algemene uitgangspunten

- Het beleid van gemeente Deventer is er op gericht een blijvende toegang tot de financiële markten te waarborgen teneinde de beschikbaarheid over voldoende financiële middelen zeker te stellen. Dit wordt onder meer bewerkstelligd door blijvend te voldoen aan de door geldgevers en wetgeving (Wet financiering decentrale overheden, Gemeentewet, Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden en Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden) gestelde eisen.
- Het aangaan en verstrekken van leningen is slechts toegestaan voor de uitoefening van de *publieke taak*.
- Het uitzetten van middelen en het afsluiten van derivaten moeten een *prudent* karakter hebben.
- Binnen de gemeente Deventer wordt aan de treasury geen winstverantwoordelijkheid toegekend.
De primaire taak van de treasury is het beheren en beheersen van financiële posities die voortvloeien uit de normale bedrijfsvoering, en wel op een zodanige wijze dat
 - de daaraan verbonden risico's worden beheerst.
 - de daarmee gepaard gaande kosten worden geminimaliseerd/bepikt.
 - de te realiseren opbrengsten van de uitzettingen worden gemaximaliseerd/verhoogd.
- Besluiten worden genomen op basis van een actuele prognose van de meerjarige financieringsbehoefte. De prognose kent een planningshorizon van minimaal vier jaar.
- Het aangaan van transacties en het afnemen van bancaire diensten geschiedt (aantoonbaar) tegen marktconforme voorwaarden. Offertes worden bij meerdere partijen gevraagd.
- Transacties, in het bijzonder het beleggen, het uitzetten van tijdelijk overtollige liquide middelen dan wel het aangaan van rente-instrumenten worden conform "Regeling uitzettingen derivaten decentrale overheden en van de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden" overeengekomen met uitsluitend kredietwaardige partijen. Beleggingen worden overeengekomen met uitsluitend kredietwaardige partijen die voldoen aan de volgende vereisten:
 - nederlandse overheden en andere publiekrechtelijke lichamen met een *solvabiliteitsratio* van 0%
 - financiële ondernemingen die gevestigd zijn in een lidstaat en waarbij zowel de lidstaat als de financiële instelling tenminste beschikken over een AA-rating afgegeven door ten minste twee ratingbureausFinanciële instellingen (kredietinstellingen, beleggingsinstellingen, effecteninstellingen, verzekeraars en pensioenfondsen) dienen onder toezicht te staan van daarvoor door de wetgever of de Europese Unie aangewezen instellingen. Daarnaast geldt dat tussenpersonen geregistreerd dienen te staan bij de AFM en een vergunning als makelaar te hebben ontvangen.
- De opzet en werking van de AO/IC rondom treasury is beschreven.
- Adviezen kunnen worden ingewonnen bij een externe deskundige. Voorwaarde is dat deze externe deskundige onafhankelijk is en geen direct geldelijk belang heeft bij de uitkomst van te nemen beslissingen of de uitvoering ervan.

2. Treasuryorganisatie & -besluitvorming

2.1 Administratieve organisatie / interne controle

In het kader van de *treasuryfunctie* gelden de volgende richtlijnen op het gebied van administratieve organisatie en interne controle.

- De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van *treasuryactiviteiten* zijn op eenduidige wijze schriftelijk vastgelegd;
- Bij de uit te voeren treasuryactiviteiten is functiescheiding doorgevoerd met als belangrijkste voorwaarden:
 - ✓ iedere transactie wordt door minimaal twee functionarissen geautoriseerd (het vierogen-principe);
 - ✓ de uitvoering en de controle geschiedt door afzonderlijke functionarissen;
 - ✓ de uitvoering en de registratie in de financiële administratie geschiedt door afzonderlijke functionarissen.Uitgangspunten hierbij zijn de dubbele autorisatie en de scheiding tussen de beschikkende, beherende en registrerende functie.
- De aangetrokken of uitgezette geldleningen worden onmiddellijk schriftelijk vastgelegd en doorgegeven aan de financiële administratie door de *treasurer*;
- Bij het aantrekken of uitzetten van langlopende geldleningen wordt aan de geldgever respectievelijk geldnemer gevraagd een schriftelijke bevestiging van de transactie te versturen aan de financiële administratie;
- Ieder kwartaal worden afgesloten transacties zichtbaar gecontroleerd door de functionaris belast met de interne controle.
- Burgemeester en wethouders kunnen bij projectfinanciering nadere richtlijnen vaststellen.
- Burgemeester en wethouders kunnen nadere richtlijnen vaststellen ten behoeve van een doelmatig treasurybeheer;

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de functionarissen die een rol spelen in het treasuryproces. Van ieder worden de belangrijkste taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden samengevat. Vervolgens wordt beschreven welke informatie aan de betrokkenen wordt verstrekt en hoe besluiten (op basis van een mandaat) worden genomen en uitgevoerd.

2.2 Verantwoordelijkheden en bevoegdheden

2.2.1 Verantwoordelijkheden

De verantwoordelijkheden wat betreft de *treasuryfunctie* van de gemeente staan in onderstaande tabellen gedefinieerd.

a. De bestuurlijke verantwoordelijkheden:

<i>Functie</i>	<i>Verantwoordelijkheden</i>
<i>De Gemeenteraad</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Het vaststellen van treasurydoelstellingen, het treasurybeleid, globale richtlijnen en limieten in het treasurystatuut; • Het vaststellen van de financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening; • Het houden van toezicht op het treasurybeleid en de uitvoering hiervan; • Het evalueren en als gevolg daarvan (eventueel) bijstellen van het treasurybeleid;
<i>Het college van B&W</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitvoeren van het treasurybeleid (formele verantwoordelijkheid); • Het rapporteren aan de gemeenteraad over de uitvoering van het treasurybeleid. • Vaststellen van nadere richtlijnen binnen de kaders van dit statuut.
<i>De wethouder Financiën</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitvoeren van het treasurybeleid (politieke verantwoordelijkheid). • Het schriftelijk goedkeuren van af te sluiten transacties met betrekking tot korte termijn uitzettingen (< 1 jaar) en derivaten.

b. De ambtelijke verantwoordelijkheden:

<i>Functie</i>	<i>Verantwoordelijkheden</i>
<i>Directeur Bedrijfsvoering</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Het adviseren bij het opstellen van de financieringsparagraaf bij de begroting en bij het hanteren van complexe instrumenten als derivaten; • Het nemen van besluiten inzake aan hem gemandateerde treasuryactiviteiten conform het treasurystatuut en de financieringsparagraaf; • Het zorgdragen voor juiste verantwoording van de uitvoering van de door hem gemandateerde treasuryactiviteiten; • Het rapporteren aan B&W over de uitvoering van het treasurybeheer; • Het afleggen van verantwoording aan het college van B&W
<i>Concerncontroller</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Het adviseren ten aanzien van administratieve richtlijnen op het gebied van treasury; • Het toezien op de kwaliteit van de treasuryprocessen; • Het controleren van de volledigheid en betrouwbaarheid van de informatievoorziening van de treasuryfunctie en hierover rapporteren aan de Directie en aan het college.
<i>De intern controleur</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Het voeren van de interne (materiële) controle op de uitgevoerde treasurytransacties en hierover rapporteren aan de directeur Bedrijfsvoering;
<i>De directeuren van de eenheden</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Het zorgdragen voor een goede kwaliteit van de informatie die hun eenheid aanlevert aan de treasurer over toekomstige uitgaven en ontvangsten.
<i>De Clustermanagers, Teammanagers, Unitcontrollers en budgethouders</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Het zorg dragen voor het tijdig aanleveren van betrouwbare operationele informatie over toekomstige kasstromen aan de treasurer; • Het flatteren van betalingen en ontvangsten, ten laste c.q. ten gunste van hun budgetten.

De Treasurer	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitvoeren van de activiteiten met betrekking tot het risicobeheer, gemeentefinanciering (financiering, uitzetting en relatiebeheer), kasbeheer (saldoregulatie) en bankrelatiebeheer. Deze activiteiten moeten conform dit treasurystatuut en de financieringsparagraaf worden uitgevoerd en de transacties dienen geautoriseerd te zijn door de directeur Bedrijfsvoering; • Het opstellen van de rentevisie; • Het aantrekken en uitzetten van gelden in het kader van het saldo- en liquiditeitenbeheer; • Het onderhouden van contacten met banken, geldmakelaars en overige financiële instellingen; • Het afsluiten van financiële contracten voortvloeiend uit bovenstaande deelfuncties; • Het schriftelijk vastleggen van de treasurytransacties en het doorgeven hiervan aan de kassier; • Het voorbereiden van beleidsvoorstellen op treasurygebied; • Het adviseren van de eenheden over de financiële gevolgen van hun activiteiten en projecten; • Het aanleveren van tijdige, volledige en betrouwbare gegevens aan de financiële administratie; • Het afleggen van verantwoording aan de directeur Bedrijfsvoering over de uitvoering van de aan hem/haar gemandateerde activiteiten. • De wethouder Financiën tijdig informeren over een overschrijding van de kasgeldlimiet.
De kassier	<ul style="list-style-type: none"> • Het afhandelen van het contante betalingsverkeer; • Het aanleveren van tijdige, volledige en juiste gegevens aan de financiële administratie; • Het afleggen van verantwoording aan de directeur Bedrijfsvoering over de uitvoering van de aan hem/haar gemandateerde activiteiten.
Teammanager Gemeenteadministratie	<ul style="list-style-type: none"> • Het juist en volledig administreren van de bezittingen, schulden, rechten, verplichtingen, inkomsten, uitgaven, ontvangsten en betalingen in de verplichtingen- en financiële administratie; • Het afhandelen van het girale betalingsverkeer.

c. De externe accountant

Functie	Verantwoordelijkheden
De externe accountant	<ul style="list-style-type: none"> • Het in het kader van zijn reguliere controletaak adviseren en controleren omtrent de feitelijke naleving van het treasurystatuut.

2.2.2 Bevoegdheden

- a. De bestuurlijke bevoegdheden in het kader van de treasury-functie zijn opgenomen in onderstaande tabel.

<i>Functie</i>	<i>Bevoegdheden</i>
1. De Gemeenteraad	<ul style="list-style-type: none"> Het aan het college van B&W vragen van inlichtingen over de uitoefening van bevoegdheden zoals hierna genoemd onder 2, tweede aandachtspunt.
2. Het college van B&W	<ul style="list-style-type: none"> Het opnemen en uitzetten van geldleningen in het kader van de uitoefening van de treasury-functie (formele verantwoordelijkheid); Het uitzetten van geldleningen, het doen van beleggingen en het verstrekken van gemeentegarantie, voor zover deze activiteiten plaats vinden in het kader van de publieke taak van de gemeente.

- b. De ambtelijke bevoegdheden met betrekking tot de treasury-activiteiten zijn vastgelegd en uitgewerkt in een mandaatbesluit (zie bijlage 1). Dit besluit wordt, na vaststelling door burgemeester en wethouders opgenomen in het gemeentelijk handboek.

In onderstaande tabel staan de bevoegdheden met betrekking tot de treasuryactiviteiten weergegeven alsmede de benodigde fiattering.

	Bevoegd functionaris (eerste handtekening)	Autorisatie door (tweede handtekening)
Saldo-, liquiditeiten- en geldstromenbeheer		
1. <i>Het uitzetten van kortlopende middelen (< 1 jaar) zoals deposito's, callgeld en spaarrekeningen</i>	<i>Treasurer</i>	<i>Directeur Bedrijfsvoering en Wethouder Financiën</i>
2. <i>Het aantrekken van kortlopende middelen (< 1 jaar) zoals callgeld en daggeld</i>	<i>Treasurer</i>	<i>Directeur Bedrijfsvoering</i>
3. <i>afhandelen giraal betalingsverkeer</i>	<i>Kassier</i>	<i>Teammanager Gemeenteadministratie</i>
Bankrelatiebeheer		
4. <i>Bankrekeningen openen/sluiten/wijzigen</i>	<i>Treasurer</i>	<i>Directeur Bedrijfsvoering</i>
5. <i>Bankcondities en tarieven afspreken</i>	<i>Treasurer</i>	<i>Directeur Bedrijfsvoering</i>
Risicobeheer		
6. <i>Het afsluiten van derivatentransacties</i>	<i>Directeur Bedrijfsvoering</i>	<i>Wethouder financiën</i>
Financiering en uitzetting		
7. <i>Het vaststellen van kredietfaciliteiten</i>	<i>Treasurer</i>	<i>Directeur Bedrijfsvoering</i>
8. <i>Het aantrekken van langlopende middelen (> 1 jaar) via onder andere onderhandse leningen en MTN's</i>	<i>Treasurer</i>	<i>Directeur Bedrijfsvoering</i>
9. <i>Het uitzetten van langlopende middelen (> 1 jaar) via onder andere (staats)obligaties, MTN's, CP's, CD's en onderhandse geldleningen</i>	<i>Treasurer</i>	<i>College van B&W</i>
10. <i>Het beleggen van middelen in garantieproducten</i>	<i>Treasurer</i>	<i>College van B&W</i>

2.3 Informatieverschaffing

Met betrekking tot het treasurybeheer dient tenminste de in de onderstaande tabel opgenomen informatie te worden verstrekt door de betreffende functionarissen:

Informatie	Frequentie	Informatie- verstrekker	Informatie- ontvanger
1. Gegevens m.b.t. toekomstige uitgaven en ontvangsten voor de <i>liquiditeitenplanning</i>	incidenteel / maandelijks	Unitcontrollers	Treasurer
2. Treasury jaarplan en <i>liquiditeitenplanning</i>	Jaarlijks	Treasurer	College B&W
3. Beleidsplannen treasury in <i>financieringsparagraaf</i> van begroting	Jaarlijks	Treasurer	Gemeenteraad
4. Evaluatie treasury-activiteiten in <i>financieringsparagraaf</i> van de jaarrekening	Jaarlijks	Treasurer	Gemeenteraad
5. Voortgang onderdelen <i>financieringsparagraaf</i> via de zomer- en najaarsrapportage	Halfjaarlijks	Treasurer	Gemeenteraad
6. Informatie aan derden (toezichthouder en CBS) zoals genoemd in art. 8 Wet fido	Kwartaal	Treasurer	Derden
7. Lenings- / uitzettings-/ garantiebesluiten	binnen 14 dagen na besluit	College van B&W	Provincie

3. Financierien

3.1. Definitie

Onder financierien wordt verstaan het voor langere termijn aantrekken van *financieringsmiddelen* bij derden. Hierbij geldt een minimale looptijd van één jaar.

3.2. Doelstelling

- Het realiseren van stabiliteit in de jaarlijkse rentekosten.
Doordat jaarlijks slechts een deel van de financieringsbehoefte onderhevig is aan een renteaanpassing blijven de fluctuaties in de jaarlijkse rentekosten beperkt.
- Het realiseren van zo laag mogelijke kosten van externe financiering.
Door het variëren van looptijden en rentecondities per lening in de '*financieringsmix*' kan de hoogte van de (gemiddelde) rente in gunstige zin beïnvloed worden. De samenstelling van de financieringsmix is onder andere afhankelijk van de financieringsbehoefte, renterisicoprofiel en actuele renteverhoudingen en rentevisie.

3.3. Randvoorwaarden

- Financieringsmiddelen worden uitsluitend aangetrokken ten behoeve van uitoefening van de *publieke taak*.
- Financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken teneinde het renteresultaat te optimaliseren;
- Toegestane vormen bij het aantrekken van financieringsmiddelen zijn: onderhandse leningen, *commercial paper* (CP), *medium term notes* (MTN) en *Certificates of deposit* (CD);
- Het aangaan van transacties geschiedt (aantoonbaar) tegen marktconforme voorwaarden. Offertes worden bij minimaal twee partijen gevraagd.
- De offerte met het laagste effectieve rendement wordt geaccepteerd.
- Besluiten worden genomen op basis van een actuele prognose van de meerjarige financieringsbehoefte. De prognose kent een planningshorizon van minimaal vier jaar.
- Het verloop van totale financiering (passivazijde van de balans) wordt zoveel mogelijk afgestemd op het verloop van de totale financieringsbehoefte (activazijde van de balans).
- Financiering wordt uitsluitend aangegaan in de Nederlandse geldeenheid (Euro).
- De opbouw van de huidige leningenportefeuille en meerjarige kasstroomprognoses zijn mede bepalend voor het aantrekken van financieringsmiddelen. De keuze van modaliteiten (looptijd, hoofdsomverloop en rentebetalingen en -conversies) van financiering mag niet leiden tot bovenmatige renterisico's.
- De betaling van rente- en aflossingsverplichtingen worden in de tijd gespreid.

4. Beleggen

4.1. Definitie

Het onttrekken van beschikbare middelen aan de liquiditeit met het doel het realiseren van rendement. Hierbij geldt een minimale looptijd van één jaar

4.2. Doelstellingen

- Het uitzetten van middelen is geen doel op zich.
- Het realiseren van een optimaal rendement op beschikbare middelen. Hierbij wordt gezocht naar een evenwicht tussen enerzijds het tegenpartijrisico en anderzijds de renteopbrengst.

4.3. Randvoorwaarden

- Het uitzetten van geldleningen en het verstrekken van gemeentegaranties door burgemeester en wethouder geschiedt met inachtneming van de gemeentewet artikel 169, lid 4.
- De gemeente kan middelen uitzetten in het kader van de treasuryfunctie indien deze uitzettingen een *prudent* karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico.
- Beleggingen mogen alleen plaatsvinden in vastrentende waarden, waarbij geen sprake is van een hoofdsomrisico.
- Beleggingen worden conform de Wet fido en Rudo overeengekomen met uitsluitend kredietwaardige partijen die voldoen aan de volgende vereisten:
 - nederlandse overheden en andere publiekrechtelijke lichamen met een *solvabiliteitsratio* van 0%
 - financiële ondernemingen die gevestigd zijn in een lidstaat en waarbij zowel de lidstaat als de financiële onderneming tenminste beschikken over een AA-rating afgegeven door ten minste twee ratingbureausFinanciële instellingen (kredietinstellingen, beleggingsinstellingen, effecteninstellingen, verzekeraars en pensioenfondsen) dienen onder toezicht te staan van daarvoor door de wetgever of de Europese Unie aangewezen instellingen. Daarnaast geldt dat tussenpersonen geregistreerd dienen te staan bij de AFM en een vergunning als makelaar te hebben ontvangen.
- Bij beleggingen behoudt de gemeente zich het recht voor de belegging met onmiddellijke ingang op te eisen, indien de rating van de financiële instelling gedurende de belegging wordt verlaagd tot onder de minimum vereiste rating
- De maximale uitzetting per financiële instelling bedraagt € 5 mln.
- Beschikbare middelen worden bij voorkeur intern aangewend. Indien dat niet mogelijk of nadelig is, worden middelen zodanig belegd dat ze vrijkomen op het moment dat zich naar verwachting een financieringsbehoefte of renteconversie voordoet.
- Beleggingen mogen geen langere looptijd hebben dan de beschikbaarheid van middelen of de planningshorizon.

- Beleggingen of het verstrekken van garanties vinden uitsluitend plaats in de Nederlandse geldeenheid (Euro).
- Er worden geen contracten met betrekking tot hypothecaire leningen of garanties op de verstrekking van hypothecaire leningen door andere financiële instellingen verstrekt ten gunste van personeel of politieke ambtsdragers.
- Het aangaan van transacties geschiedt (aantoonbaar) tegen marktconforme voorwaarden. Offertes worden bij minimaal twee partijen gevraagd..

5. Rentemanagement

5.1. Definitie

Rentemanagement betreft het geheel aan maatregelen ter beheersing van renteresultaten en bescherming van balansverhoudingen tegen de nadelige invloed van rentebewegingen.

De omvang van het renterisico wordt gemeten aan de hand van de in de wet Fido genoemde *renterisiconorm*. De renterisiconorm kijkt naar het totaal van de renteherzieningen op de bestaande leningenportefeuille en het totaal van de herfinancieringen en zet dit totaal per kalenderjaar af tegen het begrotingstotaal.

5.2. Doelstelling

- Het voorkomen van onaanvaardbare tegenvallers in het jaarlijkse renteresultaat. Door jaarlijks een deel van de financiering een renteaanpassing te laten ondergaan, wordt het jaarresultaat minder gevoelig voor renteveranderingen in enig jaar.
- Het in gunstige zin (kunnen) beïnvloeden van het jaarlijkse renteresultaat. Het creëren van winstkansen respectievelijk het beperken van verlieskansen die kunnen ontstaan als het gevolg van renteveranderingen.

5.3. Randvoorwaarden

- In enig kalenderjaar mag het renterisico op basis van de renterisiconorm niet meer zijn dan 20% van het begrotingstotaal.
- Het gebruik van *financiële derivaten* is toegestaan maar deze worden uitsluitend toegepast ter beperking van financiële risico's. Een beslissing tot het afsluiten van een derivatentransactie wordt niet genomen dan nadat het advies van een extern deskundige is ingewonnen. Voorwaarde is dat deze externe deskundige onafhankelijk is en geen direct geldelijk belang heeft bij de uitkomst van te nemen beslissingen of de uitvoering ervan.
- Voor het afsluiten van een financiële derivatentransactie is schriftelijke toestemming van de verantwoordelijke wethouder vereist.
- Het gebruik van de volgende (standaard) rente-instrumenten is toegestaan:
 - Forward Rate Agreement (voor het fixeren van de korte rente)
 - Cap, Floor of Collar (voor het begrenzen van de korte rente)
 - Interest Rate Payers Swap (voor het verlengen van de rentetypische looptijd)
 - Interest Rate Receivers Swap (voor het verkorten van de rentetypische looptijd)
 - Payers Swaption (voor het begrenzen van de lange rente)
 - Receivers Swaption (voor het begrenzen van de lange rente)
- Het gebruik van samengestelde (ook wel 'exotische') rente-instrumenten is niet toegestaan.
- Rente-instrumenten worden overeengekomen met uitsluitend kredietwaardige partijen bestaande uit financiële ondernemingen die gevestigd zijn in een lidstaat en waarbij zowel de lidstaat als de financiële onderneming tenminste beschikken over een AA-rating afgegeven door ten minste twee ratingbureaus.

De financiële instellingen (kredietinstellingen, beleggingsinstellingen, effecteninstellingen, verzekeraars en pensioenfondsen) dienen onder toezicht te staan van daarvoor door de wetgever of de Europese Unie aangewezen instellingen.

- Bij rente-instrumenten behoudt de gemeente zich het recht voor de uitzetting met onmiddellijke ingang op te eisen, indien de rating van de financiële instelling gedurende de uitzetting wordt verlaagd tot onder de minimum vereiste rating
- Het gebruik van rente-instrumenten met een 'open einde'¹ (zoals het schrijven van opties zonder onderliggende waarde) is niet toegestaan.

¹ "Open einde" duidt op de omvang van het risico. Wanneer een derivaat een "open eind" karakter heeft, is van tevoren het maximale verlies niet vast te stellen. De organisatie treedt dan op als verzekeraar, met alle risico's van dien.

6. Liquiditeitenbeheer

6.1. Definitie

Onder liquiditeitenbeheer wordt verstaan het beheer van saldi in rekening-courant en de portefeuille geldmarkttransacties met een oorspronkelijke looptijd van maximaal één jaar.

De wet Fido stelt richtlijnen rondom de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet geldt als maximum bedrag voor de gemiddelde netto vlottende schuld in een kwartaal en wordt afgeleid van de jaarbegroting.

6.2. Doelstelling

- Het zekerstellen van de beschikbaarheid van middelen.
Er moeten te allen tijde voldoende liquiditeiten en faciliteiten beschikbaar zijn om aan alle lopende betalingsverplichtingen te kunnen voldoen.
- Het realiseren van een hoger rendement.
Geldmarkttransacties moeten tot doel hebben het korte termijn renteresultaat over liquiditeitsoverschotten en –tekorten te verbeteren (maximalisatie van renteopbrengsten, minimalisatie van rentekosten).

6.3. Randvoorwaarden

- De gemiddelde *netto-vlottende schuld* per kwartaal, berekend conform de bepalingen van de fido overschrijdt de *kasgeldlimiet* in beginsel niet.
- Toegestane instrumenten bij het aantrekken van kortlopende middelen zijn rekening courant (tot kredietlimiet), onderhandse leningen o/g (daggeld- en kasgeldleningen) en *commercial paper* (CP).
- Toegestane instrumenten bij het uitzetten van gelden zijn rekening courant, onderhandse leningen u/g (daggeld, spaarrekeningen, deposito's), *commercial paper* (CP) en *certificates of deposit* (CD). Bij beleggingen mag er verder geen sprake zijn van een hoofdsomrisico.
- Voor het afsluiten van kortlopende uitzettingen is schriftelijke toestemming van de verantwoordelijke wethouder vereist.
- Uitzettingen worden overeengekomen met uitsluitend kredietwaardige partijen bestaande uit:
 - nederlandse overheden en andere publiekrechtelijke lichamen met een *solvabiliteitsratio* van 0%
 - financiële ondernemingen die gevestigd zijn in een lidstaat en waarbij zowel de lidstaat als de financiële onderneming tenminste beschikken over een AA-rating die is afgegeven door ten minste twee ratingbureaus. Voor een periode korter dan drie maanden geldt voor de tegenpartij een kredietwaardigheid van minimaal A.

Financiële instellingen (kredietinstellingen, beleggingsinstellingen, effecteninstellingen, verzekeraars en pensioenfondsen) dienen onder toezicht te staan van daarvoor door de wetgever of de Europese Unie aangewezen instellingen. Daarnaast geldt dat tussenpersonen geregistreerd dienen te staan bij de AFM en een vergunning als makelaar te hebben ontvangen.

- Bij uitzettingen behoudt de gemeente zich het recht voor de uitzetting met onmiddellijke ingang op te eisen, indien de rating van de financiële instelling gedurende de uitzetting wordt verlaagd tot onder de minimum vereiste rating
- Financieringen, beleggingen of het verstrekken van garanties vinden uitsluitend plaats in de Nederlandse geldeenheid (Euro).
- Besluiten worden genomen op basis van een liquiditeitsplanning.
- Geldmarkttransacties worden alleen afgesloten indien dit zinvol is in relatie tot de daarmee gemoeide directe en indirecte kosten.
- De kasgeldlimiet bedraagt maximaal 8,5% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar.
- Indien de renteverwachting en de liquiditeitsplanning hiertoe aanleiding geven, kan de ruimte binnen de kasgeldlimiet volledig worden benut. In het geval de kasgeldlimiet gedurende een periode van drie kwartalen worden overschreden, dan zal de gemeente overeenkomstig de Wet fido, de toezichthouder hiervan in kennis stellen

7. Financiële logistiek

7.1. Definitie

Financiële logistiek heeft betrekking op:

- de structuur en het gebruik van betaalrekeningen bij banken,
- de organisatie van het betalingsverkeer over deze rekeningen,
- het gebruik van betaalinstrumenten, en
- de informatievoorziening over dit betalingsverkeer.

Kosten van het betalingsverkeer kunnen worden onderverdeeld in

- a. direct: kosten in de vorm van te betalen provisies en tarieven.
- b. indirect: kosten in de vorm van gemist rendement als gevolg van valutering.

7.2. Doelstelling

- Minimalisatie van de kosten van het betalingsverkeer.
De kosten van het betalingsverkeer worden bij voorkeur beperkt tot de directe kosten.
- Het voorkomen van fraude en vergissingen bij het betalingsverkeer en het beheer van liquiditeiten. Door een stelsel van maatregelen (preventief en repressief) wordt voorkomen dat geldmiddelen op onrechtmatige wijze aan de gemeente Deventer kunnen worden onttrokken.

7.3. Randvoorwaarden

- Er bestaat te allen tijde inzicht in het lopende betalingsverkeer.
- Het betalingsverkeer dient zoveel mogelijk elektronisch uitgevoerd te worden binnen één bank.
- Bankrekeningen mogen alleen geopend of gesloten worden na goedkeuring van de directeur Bedrijfsvoering. Betaalrekeningen worden aangehouden bij een daartoe aangewezen huisbank. De rekeningen maken deel uit van een saldo- en rentecompensatieregeling per bank.
- De kostenstructuur van het betalingsverkeer dient steeds inzichtelijk te zijn. De tarieven worden iedere 4 jaar getoetst op marktconformiteit.
- Bankprocuratie voor het betalingsverkeer is geregeld in een interne machtigingregeling. Zie hiervoor bijlage 1: mandatenlijst 2009

Bijlage 1: Mandatenlijst 2009

Bijlage bij het BenW-besluit van

Overzicht van verstrekte (sub)mandaten betreffende de eenheid Bedrijfsvoering (hierna BV).

Verklaring van gebruikte afkortingen:

DIR = Directeur
 DB = Directeur Bedrijfsvoering
 CAS = Clustermanager Eenheid Bedrijfsvoering
 TA = Teammanager Gemeenteadministratie
 TR = Treasurer
 KAS = Kassier

Bevoegdheden B&W

Omschrijving bevoegdheid	Mandataris	Ondermandataris	Subondermandataris	Voorschriften/ Opmerkingen
Het uitzetten van middelen via callgeld, deposito en spaarrekening	DIR	DB	TR	Tweede handtekening DB en wethouder Financiën
Het aantrekken van middelen via callgeld of kasgeld	DIR	DB	TR	Tweede handtekening DB
Giraal betalingsverkeer	DIR	CBV	TA	Eerste handtekening KAS en tweede handtekening TA
Bankrekeningen openen/sluiten/wijzigen	DIR	DB	TR	Tweede handtekening DB
Bankcondities en tarieven afspreken	DIR	DB	TR	Tweede handtekening DB
Het afsluiten van derivatentransacties	DIR	DB		Tweede handtekening wethouder Financiën
Het vaststellen van kredietfaciliteiten	DIR	DB	TR	Tweede handtekening DB
Het aantrekken van middelen via onderhandse leningen en MTN's zoals vastgelegd in de treasury paragraaf	DIR	DB	TR	Tweede handtekening DB
Het uitzetten van langlopende middelen via (staats)obligaties, MTN's, CP's, CD's, onderhandse geldleningen.	DIR	DB	TR	Besluit College B&W nodig
Het beleggen van middelen in garantieproducten	DIR	DB	TR	Besluit College van B&W nodig

Onderwerp : Ondermandaat bevoegdheden B&W

De directeur;

Gelezen het besluit van burgemeester en wethouders van2009 betreffende het treasurystatuut, waarbij de uitoefening van een groot aantal bevoegdheden onder nader omschreven voorschriften is gemandateerd aan de directeur;

Overwegende dat het om praktische redenen gewenst is ten aanzien van deze bevoegdheden ondermandaat te verlenen;

B E S L U I T:

Van 2009 tot 1 januari 2013 ondermandaat te verlenen met betrekking tot de in bijlage 1 van het Treasurystatuut (Mandatenlijst 2009) omschreven bevoegdheden aan de directeur Bedrijfsvoering, onder voorwaarde dat bij de uitoefening van deze bevoegdheden de Voorschriften Mandatering bevoegdheden van burgemeester en wethouders, zoals vastgesteld op worden nageleefd.

Deventer, 2009

De directeur,

Drs. A.L.C.S. Lantain

Deventer, 2009

Onderwerp : Ondermandaat bevoegdheden B&W

De directeur Bedrijfsvoering (BV);

Gelezen het besluit van burgemeester en wethouders van2009 betreffende het treasurystatuut, waarbij de uitoefening van een groot aantal bevoegdheden onder nader omschreven voorschriften is gemandateerd aan de directeur;

Gelezen het besluit van de directeur van2008, waarbij ondermandaat verleend wordt aan de directeur Bedrijfsvoering;

B E S L U I T:

Van 2009 tot 1 januari 2013 ondermandaat te verlenen met betrekking tot de bijlage 1 van het Treasurystatuut (Mandatenlijst 2009) omschreven bevoegdheden aan de Treasurer, onder voorwaarde dat bij de uitoefening van deze bevoegdheden de Voorschriften Mandatering bevoegdheden van burgemeester en wethouders, zoals vastgesteld op worden nageleefd.

Deventer, 2009

De Directeur Bedrijfsvoering,

Drs. R. Wielinga

Bijlage 2: Begrippenkader

In onderstaand begrippenkader worden alle begrippen rondom treasury weergegeven.

- *Cap:* Een Cap is een renteoptie met een afschermende werking. De koper van de Cap ontvangt, als de geldmarktrente op vooraf bepaalde data hoger is dan de contractrente (strike), het verschil van de verkoper. Bij een lagere geldmarktrente vindt geen verrekening plaats. De koper van een Cap betaalt een premie die onder meer afhankelijk is van de looptijd en de contractrente.
- *Certificates of deposit(CD)* Kortlopende vordering met een vaste rente en een vaste looptijd, waarbij de vordering tussentijds verhandelbaar is door de certificaathouder.
- *Collar:* Door een Cap en Floor te combineren ontstaat een Collar. De koper van een Collar koopt gelijktijdig een Cap met een hoge contractrente en verkoopt een Floor met een lage contractrente. Er wordt hiermee een bandbreedte gecreëerd waarbinnen de rente kan fluctueren
- *Commercial Paper(CP)* Vastrentende waarden met een looptijd van maximaal 2 jaar die tussentijds verhandelbaar zijn en uitgegeven door niet-kredietinstellingen.
- *Financiële derivaten* Financiële instrumenten belichaamd in contracten waarin de voorwaarden zijn vastgelegd waartegen een transactie op een bepaald moment kan of zal plaats vinden en waarvan de waarde afhankelijk is van één of meer onderliggende activa, referentie-prijzen of indices. Financiële derivaten worden onder andere gebruikt om renterisico's te beheersen en financieringskosten te minimaliseren;
- *Financieringsmiddelen* Het aantrekken van benodigde financiële middelen voor de financiering van de investeringen. Deze middelen kunnen bestaan uit zowel eigen vermogen als vreemd vermogen;
- *Financieringsmix* Het totaal van de aangetrokken langlopende financieringsmiddelen (langlopende geldleningen).
- *Financieringsparagraaf* De financieringsparagraaf vormt een onderdeel van de concernbegroting en -rekening. In de begroting worden de specifieke beleidsplannen in het begrotingsjaar voor de treasury opgenomen, terwijl in de rekening de realisaties daarvan aan de orde komen.
- *Floor:* Een Floor is een renteoptie met een afschermende werking. De koper van de Floor ontvangt, als de geldmarktrente op vooraf bepaalde data lager is dan de contractrente (strike), het verschil van de verkoper. Bij een hogere geldmarktrente vindt geen verrekening plaats. De koper van een Floor betaalt een premie die onder meer afhankelijk is van de looptijd en de contractrente.
- *Forward Rate Agreement (FRA):* Een FRA is een rente-instrument met een fixerend karakter. Een FRA is een overeenkomst tussen twee partijen om het verschil tussen een afgesproken contractrente (strike) en een toekomstig renteniveau te verrekenen. Het instrument heeft betrekking op de geldmarktrente (Euribor).
- *Garantieproducten* Dit zijn beleggingsproducten, waarbij de uitgevende instelling garandeert dat op de afloopdatum de gehele hoofdsom of een vooraf bepaald percentage van de hoofdsom wordt terugontvangen.

- *Gemeentewet art 169 lid 4*: In dit artikel staat dat het college van B&W de raad vooraf inlichtingen over de uitoefening van het uitzetten van geldlening en het verstrekken van garanties en geeft indien de raad daarom verzoekt of indien de uitoefening ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente. In het laatste geval neemt het college geen besluit dan nadat de raad zijn wensen en bedenkingen terzake ter kennis van het college heeft kunnen brengen. Gaat het om leningen/garanties die op door de raad vastgesteld beleid stoelen dan heeft de raad op het moment van het aan de orde zijn van dat beleid in de raad haar gevoelens kenbaar kunnen maken. Dan kan het college binnen het door de raad vastgestelde beleid privaatrechtelijk acteren conform artikel 160, lid 1, letter e, van de Gemeentewet zonder vooraf het gevoelens van de raad te behoeven inwinnen.
- *Geldstromenbeheer*: Al die activiteiten die nodig zijn om liquiditeiten te transfereren zowel binnen de organisatie zelf als tussen de organisatie en derden (betalingsverkeer);
- *Intern liquiditeitsrisico*: De risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en meerjaren investeringsplanning waardoor financiële resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen;
- *Kasgeldlimiet*: Een bedrag op basis van de Wet fido ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. De kasgeldlimiet geldt als maximum bedrag voor de gemiddelde netto vlottende schuld in een kwartaal;
- *Koersrisico*: Het risico dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen;
- *Kortlopende leningen*: Opgenomen of uitgezette geldleningen met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van korter dan één jaar.
- *Kredietrisico*: De risico's op een waardedaling van een vordering ten gevolge van het niet (tijdig) na kunnen komen van de betalingsverplichtingen door de tegenpartij als gevolg van gebrek aan middelen.
- *Kredietwaardigheid*: de mate waarin een organisatie economisch sterk genoeg is om een krediet te kunnen krijgen.
- *Langlopende leningen*: Opgenomen of uitgezette geldleningen met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van één jaar of langer.
- *Liquiditeitenbeheer*: Al die activiteiten die leiden tot het aantrekken en uitzetten van middelen voor een periode tot één jaar;
- *Liquiditeitenplanning*: Een gestructureerd overzicht van de toekomstige inkomsten en uitgaven ingedeeld per tijdseenheid;
- *Liquiditeitsrisico's*: De risico's verbonden aan het onvoorzien ontstaan van tekorten of overschotten van kortlopende geldmiddelen
- *Medium Term Notes (MTN)*: Vastrentende waarden (schuldbekentennis aan toonder) met een looptijd van tussen de 2 en 10 jaar, die tussentijds verhandelbaar zijn; Medium Term Note (MTN).
- *Netto-vlottende schuld*: Het saldo van de opgenomen en uitgezette kortlopende leningen, kortlopende waarborgsommen, contante gelden in kas, rekening-courant saldi en overige geldleningen die geen onderdeel uitmaken van de vaste schuld.
- *Onderhandse geldleningen*: Leningen waarbij de voorwaarden van de lening in onderling overleg met de geldgevende partij kunnen worden vastgesteld.
- *Prudent karakter*: Uitzettingen hebben een prudent karakter wanneer in ieder geval aan twee aspecten is voldaan, t.w. voldoende kredietwaardigheid van de tegenpartij en een beperkt marktrisico van de uitzetting.
- *Publieke taak*: Gemeenten mogen volgens de Wet fido uitsluitend leningen aangaan, middelen uitzetten en garanties verlenen voor de uitoefening van de publieke taak. De publieke taak zelf wordt in de Wet fido niet nader omschreven. Hiermee wordt recht gedaan aan de eigen verantwoordelijkheid van de gemeente ten aanzien van de afbakening

van de publieke taak en de wettelijke taakomschrijving die de gemeente op grond van de op de gemeente van toepassing zijnde wetten bezit. - Wel geeft deze wet aan het begrip publieke taak een beperkte invulling. Bankachtige activiteiten - zoals in de zin van aantrekken en uitzetten van middelen met als doel het genereren van inkomen - worden volgens de Wet fido in elk geval niet tot de publieke taak van een gemeente gerekend en zijn verboden.

- *Ratingagency*

Onafhankelijke organisatie die zich onder meer toelegt op de beoordeling van de lange termijn kredietwaardigheid van debiteuren. Bekende rating agencies zijn Standard & Poor (S&P), Moody's en Fitch. Kwalificaties voor een goede kredietwaardigheid zijn als volgt:

	S&P	Moody's	Fitch
Extremely strong	AAA	Aaa	AAA
Very strong	AA	Aa2	AA
Strong	A	Aa3	A

- *Rente-instrument*

Een rente-instrument (derivaat) is een financieel contract waarmee het renterisico over een lening of belegging kan worden veranderd of beïnvloed. Onderscheid wordt gemaakt naar instrumenten met een fixerende werking (het tarief wordt vastgelegd) en instrumenten met een beschermende werking (het tarief wordt gelimiteerd). Een rente-instrument kan het (her)financieringsrisico niet beïnvloeden.

- *Renterisico*

De mogelijkheid dat het toekomstige resultaat en/of vermogensverhoudingen nadelig worden beïnvloed als gevolg van ontwikkelingen in de rente. Aanpassingen in de rente kunnen betrekking hebben op leningen en beleggingen, maar ook op rente-instrumenten.

- *Renterisiconorm*

Een in de Wet fido gestelde norm ter beheersing van renterisico uit hoofde van rente-aanpassing en herfinanciering, waaraan het renterisicoprofiel van de portefeuille als geheel moet voldoen. Deze norm mag niet worden overschreden;

- *Rentetypische looptijd*

Het tijdsinterval gedurende de looptijd van een geldlening, waarin op basis van de voorwaarden van de geldlening sprake is van een door de verstrekker van de geldlening niet beïnvloedbare, constante rentevergoeding;

- *Rentevisie*

Toekomstverwachting over de rente-ontwikkeling;

- *Ruddo*

Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden.

- *Saldobeheer*

Het beheer van de dagelijkse saldi op de rekeningen;

- *Solvabiliteitsratio van 0%*

Status die door een bancaire toezichthouder in een EU-lidstaat aan het schuld papier van een instelling kan worden toegekend.

- *Swap:*

Het Engelse woord Swap staat voor ruil. Bij een Swap (ook wel Rentewap) komen twee partijen overeen renteverplichtingen met elkaar te ruilen. De ene partij betaalt gedurende de looptijd van de swap een vaste rente aan de tegenpartij waarbij de tegenpartij als tegenprestatie een variabele rente betaalt (meestal Euribor). De onderliggende hoofdsom waarover de renteberekening plaats vindt, wordt niet uitgewisseld.

De hoogte van de vaste rente wordt aan het begin van de looptijd van de Swap afgesproken. De variabele rente hangt af van de ontwikkeling van de geldmarktrente (meestal Euribor).

De gangbare rentetypische looptijd voor de vaste rente is twee tot tien jaar, de gangbare variabele rente is drie of zes maanden.

Er wordt onderscheid gemaakt naar:

- Payers Swap: de koper van een Payers Swap betaalt een lange rente (Swaptarief) in ruil voor de ontvangst van een korte rente (Euribor)
 - Receivers Swap: de koper van een Receivers Swap betaalt een korte rente (Euribor) in ruil voor de ontvangst van een lange rente (Swaptarief).
- *Swaption*: De Swaption is een optie op deelname in een renteswap. Tegen betaling van een premie heeft de koper het recht op één bepaald tijdstip tegen een vastgesteld renteniveau deel te nemen in een Swap. Een Swaption heeft betrekking op de kapitaalmarktrente. De koper van een 'Payers Swaption' heeft het recht om op een bepaald tijdstip een Swap aan te gaan en een vooraf bepaalde vaste rente te gaan betalen voor een bepaalde periode en een variabele rente te ontvangen. De koper zal van zijn recht gebruik maken indien de marktrente op expiratedatum hoger is dan de overeengekomen rente in de Swaption. De koper van een 'Receivers Swaption' heeft het recht om op een bepaald tijdstip een Swap aan te gaan en een vooraf bepaalde vaste rente te gaan ontvangen voor een bepaalde periode en een variabele rente te betalen. De koper zal van zijn recht gebruik maken indien de marktrente op expiratedatum lager blijkt te zijn dan de overeengekomen rente in de Swaption
- Treasuryfunctie* De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De treasuryfunctie bestaat uit vier deelfuncties: risicobeheer, financiering, kasbeheer en debiteuren- en crediteurenbeheer;
- *Treasury-activiteiten* Het geheel van activiteiten in het kader van de uitoefening van de treasuryfunctie.
 - *Treasurybeleid* Het treasurybeleid bestaat uit de uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten, de organisatorische en administratieve kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie ter uitvoering van de treasuryfunctie.
 - *Treasurybeheer* Het treasurybeheer is de (beleids)uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het treasurystatuut en de treasuryparagraaf.
 - *Treasurystatuut* Het document, waarin door de gemeente haar treasurybeleid is vastgelegd.
 - *Treasurer* Degene die binnen de gemeentelijke organisatie is belast met het treasurybeheer.
 - *Uitzettingen* Het tijdelijk toevertrouwen van liquiditeiten aan derden tegen vooraf overeengekomen condities en bedingen. Kortlopende uitzettingen hebben betrekking op een periode tot één jaar en langlopende uitzettingen hebben betrekking op een periode van één jaar of langer.